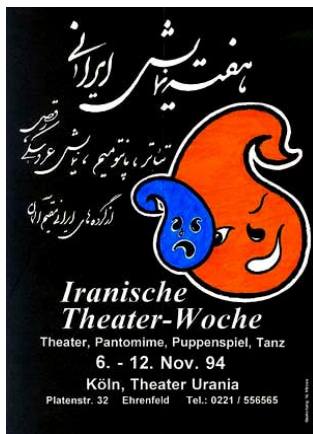

!!

!!

!!

!!

جشنواره‌های تئاتر ایرانی!!

سیمین متین - بازیگر و کارگردان

سالهاست که بستر تئاتر ایرانی گسترده‌تر از خاک ایران شده است. تاتری‌ها گرچه هر یک به تنهایی مجبور به ترک ایران شده‌اند اما توانسته‌اند به نیروی جذبه‌ی تئاتر دوباره همدیگر را در گوشه و کنار جهان پیدا کنند. بسیاری از آنها در کشورهای میزبان خود این امکان را هم یافته‌اند، گروهی را گرد هم آورند تا بازیگران گردشگر بر صحنه‌های تئاتر در دنیا شوند. این گروه‌ها که در شرایط بسیار سخت کار می‌کنند گاه سالها کنار هم می‌مانند و گاه از هر گروه، چند گروه کوچک و بزرگ شکل می‌گیرد و هستند گروه‌هایی که سال‌هاست با نام بنیان‌گذارش و تنها با او باقی مانده‌اند.

از دستاوردهای گروه‌های تئاتر ایرانی در اروپا، علاوه بر اجراهای بسیار، می‌توان جشنواره‌های تئاتر ایرانی را نیز نام برد. با اینکه در هر کشور اروپایی گروه‌های ایرانی هستند که کار تئاتر می‌کنند ولی تنها در آلمان و فرانسه است که جشنواره تئاتر ایرانی برگزار شده و می‌شود.

وجود "جشنواره تئاتر ایرانی در تبعید" خبر خوشی برای خانواده‌ی تئاتر ایرانی در تبعید است، چرا که مانند همه‌ی جشنواره‌های دنیا می‌تواند پدیده‌ای محرک و مشوق برای کار بهتر بر صحنه گردد، حتی اگر در آن از رقابت و جایزه هم خبری نباشد. همین گردهم آمدن‌ها و دیدن چهره‌های آشنا بر صحنه، آشنایی با گروه‌های تازه و جوان، گفتگوهای بعد از نمایش، نقد و بررسی نمایش‌ها خستگی کار و حمل کوله‌بار سفرهای نمایشی را از تن هر تاتری درمی‌آورد. در عین حال وجود یک جشنواره تئاتر ایرانی در کشورهای اروپایی می‌تواند توجه بسیاری را به علت وجودی ایرانی‌های تبعیدی و مهاجر جلب کند. همچنین جشنواره‌ها در مقابل پراکندگی محل اقامتی گروه‌ها، این توان را خواهند داشت تا تئاتر ایرانی در تبعید را در نهایت دشواری کار، از پراکندگی دور کند و به یک پیوند و روند پویایی در کنار هم آورد. ولی می‌بینیم با وجود همه‌ی نکته‌های مثبت در وجود جشنواره تئاتر ایرانی و فعال بودن گروه‌های تاتری ایرانی در گوشه و کنار اروپا، این جشنواره‌ها در کشورهای دیگر نه تنها گسترش نیافته‌اند، بلکه همین چندتایی هم که بودند یا در کش و قوسی بین ایرانی بودن و نبودن هستند و یا از فعالیت خود باز مانده‌اند.

ب، خرج: خرج مالی فستیوال ۶ مورد مصرفی را شامل می‌شود که مورد پاداش گروه‌ها، در این میان، بیشترین رقم را به خود اختصاص می‌دهد. این پاداش نیز، به طور متناوب و هر بار تجربی، به دو گونه انجام می‌گیرد:

a/ مبلغی، تا هفتاد درصد فروش بلیط شب نمایش، به عنوان حق الزحمه یا پاداش، به گروه پیشنهاد می‌گردد و باقی (سی درصد) جهت کرایه ی سالن نمایش و سهم تبلیغات در نظر گرفته می‌شود.

b/ مبلغی کلی (با توافق طرفین) در اختیار گروه قرار می‌گیرد و تمامی سهم فروش بلیط برای صندوق فستیوال (دخل) منظور می‌گردد. بهر حال، در هر دو حالت، سهم گروه بستگی به تجربه ی گروه، کیفیت کارشان و تعداد افراد گروه دارد.

اما، ۶ مورد مصرفی عبارتند از:

۱- مخارج تبلیغات و چاپ، شامل پوستر، بروشور، دفترچه، اطلاعیه ها، فوتو و فیلم: سالیانه ۲۵۰۰ تا ۵۰۰۰ یورو.

۲- حق الزحمه پاداش گروه‌ها: سالیانه ۷۰۰۰ تا ۱۲۰۰۰ یورو.

۳- اجاره ی تئاتر و همچنین سالن جهت بخش تئوریک فستیوال: سالیانه ۲۵۰۰ تا ۴۰۰۰ یورو.

۴- خرج اسکان گروه‌ها (هتل یا منازل شخصی): سالیانه ۲۵۰۰ تا ۵۰۰۰ یورو.

۵- خرج سفر (بر اساس نوع وسیله ی نقلیه که هر گروه خود انتخاب می‌کند و تعداد افراد گروه. برخی مواقع، خرج سفر و حق الزحمه، با توافق طرفین، یک جا منظور می‌شود): سالیانه ۳۰۰۰ تا ۶۰۰۰ یورو.

۶- مخارج اداری و سازماندهی (تلفن، فاکس، اینترنت، پست، کارکنان، تکنیسین ها و مخارج متفرقه، شامل پول بنزین، بلیط اتوبوس و برخی مواد مصرفی، به استثناء مواد غذایی که اجازه نیست): سالیانه ۳۰۰۰ تا ۵۰۰۰ یورو.

بخش تبلیغات فستیوال

این بخش، دامنه ی وسیعی از ارتباطات شخصی تا وسائل ارتباط جمعی را می‌پوشاند. و در اینجا، جهت اختصار، فهرستی از این ارتباطات ارائه می‌شود: ۱- رادیو و تلویزیون. ۲- سایت های اینترنتی. ۳- روزنامه ها و مجلات. ۴- پست، تلفن، فاکس. ۵- مصاحبه ها. ۶- تئاترها و گروه‌های شرکت کننده. ۷- توزیع دستی و حضوری اطلاعیه ها. ۸- پخش اطلاعیه ها در فروشگاه‌های ایرانی. ۹- اعلان و تبلیغ در برنامه های هنری، سیاسی، اجتماعی خارج از کادر فستیوال

تماشاگران فستیوال

تماشاگر فستیوال تابعی است از متغیرات: ۱- سبک نمایش (کمدی، تراژدی، موزیکال، رقص، تئاتر، پانتومیم، عروسکی و ...). ۲- کیفیت کار نمایشی. ۳- شهرت کارگردان، بازیگران و گروه ها. ۴- زمان و روز و مدت نمایش. ۵- موضوع نمایش (سیاسی، اجتماعی، هنری، فلسفی). ۶- زبان نمایش (فارسی، ترکی، ارمنی، انگلیسی، آلمانی، روسی، فرانسوی و ...). ۷- نوع نمایش (کودکان، جوانان، بزرگسالان). ۸- تغییرات جوئی (بارانی، توفانی، سرد، گرم) و حتی تغییرات ترافیکی و امکانات پارکینگی! ۹- اتمسفر سیاسی - اجتماعی روز و سال فستیوال (صف آراییی موافقان و مخالفان فستیوال). بهر حال، این تماشاگر که عموماً، طیف وسیعی از، به ویژه فارسی زبانان تا آلمانی زبانان را می‌پوشاند، معمولاً، در برنامه های افتتاحیه و اختتامیه فستیوال ها انبوه است و در دیگر شبها، بستگی به ویژگی های بر شمرده ی فوق دارد و یکی دو فاکتور شناخته و ناشناخته، اما نادر دیگر، از جمله قیمت بلیط ها که معمولاً ۷ یورو برای نمایش کودکان، ۱۰ یورو با تخفیف و ۱۵ یورو، بدون تخفیف، برای نمایشات بزرگسالان.

حضور بخش نظری فستیوال هم، تابعی است از برخی متغیرات فوق، به اضافه ی طبیعت پروگرام ها: بحث های تئوریک، نمایش خوانی، مصاحبه ها، که معمولاً بحث های تئوریک، اگر سخن ران شناخته شده ای داشته باشند، پر حاضرتند!

تا کنون، کم ترین تعداد تماشاگر را، در طول فستیوال ها، اولین فستیوال تجربه نموده است (۶۰۰ تماشاگر) و بیشترین را فستیوال پنجم (۴۹۰۰ تماشاگر).

*

* گروه آرکاداش با کمک! آدم‌ها می‌آیند، نویسنده و کارگردان نجاتی (آلمانی)
 * گروه دنیا با کثافت (روبرت اشنایدر)، ترجمه و کارگردانی محمدعلی بهبودی
 * گروه پردیس با رابطه‌ی آزاد زناشویی (فرانکا رانه و داریوفو)، ترجمه، تنظیم و کارگردانی ایرج زهری و...
 در این سال رامین یزدانی از "مرکز تئاتر ایرانی هامبورگ" طی تهیه‌ی گزارشی، با فستیوال تئاتر ایرانی کلن آشنا می‌شود و خود تصمیم به برگزاری جشنواره‌ی تئاتر ایرانی در هامبورگ می‌گیرد.

سال ۱۹۹۶ سومین فستیوال تئاتر ایرانی - کلن

با این‌که همه‌ی گروه‌های تئاتر ایرانی، در فستیوال‌ها شرکت نکرده‌اند و فستیوال امکانات پذیرایی مناسب از مهمان‌هایی که از دیگر کشورها می‌آیند را در اختیار ندارد، اما بر تعداد گروه‌های شرکت کننده و تنوع برنامه‌های نمایشی افزوده می‌شود و دیگر گروه‌های فعال را نیز متوجه خود می‌سازد، چنانکه کانون نویسندگان ایران در تبعید تصمیم می‌گیرد، "سمینار تئاتر در تبعید" را همزمان با فستیوال برگزار کند.
 * پروانه‌ای در مشت، کاری از ایرج جنتی عطایی
 * توطئه‌گران، کارگردان گیلانی
 * دیداری با فروغ، نویسنده و کارگردان هاید ترابی
 * مرجان و مانی و چند مشکل کوچک، نویسنده و کارگردان نیلوفر بیضایی
 * شب‌نم و مهتاب، نویسنده و کارگردان پرویز برید
 * زیبا بی‌اعتنا (ژان کوکتو) کارگردان کاوه میثاق
 * رابطه آزاد زناشویی (داریو فو - فرانکا رانه)، کارگردان ایرج زهری
 * درخت بخشنده، نویسنده و کارگردان مهدی نمازی
 * پوزه چرمی یا با صدای خش خش اژه برقی (هلموت کراوزه)، کارگردان محمد علی بهبودی (آلمانی) و ...

سال ۱۹۹۷ چهارمین فستیوال تئاتر ایرانی - کلن

شرکت سی‌وسه گروه با سی‌وهفت برنامه در فستیوال باعث شد تا روزهای برگزاری آن افزایش یابد. همچنین از تعداد گروه‌هایی که از دیگر کشورها برای شرکت در فستیوال آمده‌اند، معلوم است که فستیوال توانسته از امکانات بیشتری برخوردار شود. برنامه‌های فستیوال نیز که از نمایش، تئاتر کودکان، رقص تاتر، تاتر موزیکال و نمایش روحی شکل گرفته بود از تنوع بسیاری برخوردار است. ورقه‌ی یک‌برگی اعلام برنامه‌های "هفته‌ی تئاتر ایرانی" در Theater Urania کلن بعد از سه سال تبدیل به بولتن فستیوال شده است که برنامه‌های دو هفته فستیوال تئاتر ایرانی در Theater im Bauturm و Feuerwache Alte را نقد و بررسی و منعکس می‌کند.
 اصغر نصرتی؛ ناشر "کتاب نمایش"، با گروه "تئاتر چهره"، این بار با دو نمایش "مامور امنیتی" (اسلامیر مروژک) و "بیز قندی" (تاتر کودکان) در فستیوال شرکت دارد.
 نخستین سمینار تئاتر در تبعید به همت کانون نویسندگان ایران در تبعید و با همکاری چهارمین فستیوال تئاتر ایرانی با عنوان متن، بازی، کارگردانی، همزمان با فستیوال برگزار می‌شود. در سال‌های بعد نیز نمایشنامه خوانی و برگزاری سمینار تاتر به برنامه‌های جشنواره اضافه می‌شود. اسد سیف، فرهاد مجدآبادی، ایرج جنتی عطایی، بهمن فرسی، پرویز خضایی، رضا قاسمی، ابراهیم مکی از شرکت کنندگان در نخستین سمینار تئاتر هستند.
 * گروه تاتر مزدک از برلین و لندن با یک دهن آواز، نویسنده و کارگردان ایرج جنتی عطایی
 * گروه تاتر کالان از لندن با دو نمایش چهره‌های شب و دیوار چهارم، نویسنده و کارگردان بهروز به‌نژاد
 * گروه نیما از لیل - فرانسه با ماهی سیاه کوچولو (صمد بهرنگی) که کار گروهی بود.
 * گروه تاتر نین فن زبین از سویس با کاروان سوخته (ع. کوشک جلالی)، کارگردان سوزانه ربین

با این‌که جشنواره‌ها از همان ابتدا مورد حمایت بسیاری از گروه‌های تاتری قرار گرفته‌اند که خود باعث تنوع برنامه‌های اجرایی آن‌ها و همچنین استقبال تماشاگران گردیده، در آلمان، فستیوال تاتر ایرانی کلن را بسیاری از گروه‌های تاتر ایرانی در تبعید تحریم کرده و در آن شرکت نمی‌کنند. جشنواره تاتر ایرانی هامبورگ چند سالی هست که بطور کل برگزار نشده است. انسی محبی، حسن دریانی و فرهاد پایار از گروه تاتر گوهر؛ "ماه تئاتر" را که سال ۱۹۹۹ در برلین با اجرای ۶ نمایش، یک رقص تاتر و سه نمایش برای کودکان آغازی چشمگیر داشت، دیگر عرضه نمی‌کنند. جشنواره تاتر ایرانی و آلمانی مونستر را آقای غنی‌زاده فقط یک بار برگزار کرد و با اینکه ۱۱ نمایش و ۳ رقص تاتر و دو نمایش برای کودکان در آن اجرا شد، خاطره‌ای محو و گنگ از آن در ذهن‌ها باقی مانده است. در فرانسه، جشنواره تاتر و هنرهای نمایشی ایران در تبعید "گوهر مراد" با تمام تلاشی که برای حفظ چهره‌ی تبعیدی خود نشان می‌دهد، به دلیل مشکلات مادی، شرکت گروه‌های تاتری ایرانی از کشورهای دیگر در آن کمتر شده است. شاید برای جشنواره تاتر ایرانی هایدلبرگ که سال ۲۰۰۷ برای نخستین بار در آلمان آغاز به کار کرده است، جای امیدواری بیشتری برای ادامه فعالیت‌هایش وجود داشته باشد، زیرا می‌تواند از تجربه‌ی سال‌های گذشته این جشنواره‌ها برخوردار گردد.

سال ۱۹۹۴ هفته تاتر ایرانی

نخستین بار مجید فلاح‌زاده و بهرخ حسین بابایی در سال ۱۹۹۴ از طرف "انجمن تاتر ایران و آلمان" در شهر کلن، هفته‌ای را به نام "هفته‌ی تاتر ایرانی" اعلام کردند. "هفته تاتر ایرانی" که از محل امتیازات کمیته‌ی آموزشی و طرح و توسعه‌ی کلیسای اوانگلیست (ABP) حمایت می‌شد با هدف گسترش فعالیت‌های تاتری از گردهمایی‌های سالانه و ایجاد ارتباط‌های فرهنگی و هنری با ملیت‌های مختلف با شرکت پنج گروه تاتر ایرانی از آلمان، کار خود را آغاز کرد.
 * گروه سکوت از بن با سه نمایش؛ سلام و خدا حافظ (Athol Fogard)
 (- کمدی ایرانی (م. ا. افراشته) - رستم و سهراب (فلاح‌زاده)، کارگردان مجید فلاح‌زاده
 * گروه نمایش عروسکی زنگوله از شهر بن با دو نمایش؛ خاله مرجان (آلمانی) - عجب و رجب در تاتر نویسنده و کارگردان بهرخ حسین بابایی
 * گروه ثالث از کلن با نمایش ترانه‌ی وجدان (آلمانی)، نویسنده و کارگردان رحیم فتح باران
 * گروه اسپیل‌بال از کلن با نمایش عروسک (برداشتی از صمد بهرنگی)، نویسنده و کارگردان شاپور سلیمی
 * گروه رز از کلن با نمایش تنهایی، نویسنده و کارگردان ع. گیلانی

سال ۱۹۹۵ دومین فستیوال تاتر ایرانی

از سال بعد برگزارکنندگان نام هفته تاتر ایرانی را به "فستیوال تاتر ایرانی" تغییر داده و توانایی ادامه‌ی کار خود را در سال‌های آینده اعلام می‌کنند. فستیوال تاتر ایرانی توانسته بود در یک سال گروه‌های تاتری بیشتری را متوجه خود سازد. در هفته‌ی برگزاری دومین فستیوال تاتر ایرانی، چهارده گروه با پانزده برنامه شرکت کردند.
 * گروه چهره از کلن با عاقبت قلم فرسایی (گوهر مراد)، کارگردان اصغر نصرتی
 * گروه همگان از فرانکفورت با ابراهیم توپچی و آقا بیک، نویسنده و کارگردان منوچهر رادین
 * گروه رز با نوازندگان دوره گرد، نویسنده و کارگردان عطا گیلانی
 * گروه تندیس از فرانکفورت با آخرین نامه (نسیم خاکسار)، کارگردان هاید ترابی
 * گروه میترا از فرانکفورت با مرگ یزدگرد (ب. بیضایی)، مترجم و کارگردان پرویز برید (آلمانی)
 * گروه تاتر گوهر از برلین با عقل کل، نویسنده و کارگردان فرهاد پایار
 * گروه سکوت با پرومته آ (آشیل)، تنظیم و کارگردانی از مجید فلاح‌زاده

* گروه تاتر رز از کلن با **خاک مرده** (عطا گیلانی) ، کارگردان کمال حسینی
 * گروه تاتر دریچه از فرانکفورت با **بازی آخر** ، نویسنده و کارگردان نیلوفر بیضایی
 * گروه تاتر طلوع از آلمان و آمریکا با **معشوق** (هارولد پینتر) ، کارگردان مرتضی عقیلی
 * گروه تاتر سکوت از بن با **مهره سرخ** (منظومه‌ای از سیاوش کسری) ، کارگردان مجید فلاح زاده
 * گروه تاتر میترا از سوئد با **مسافر کوچولو** (سنت اگزوپری) ، کارگردان مهدی نمازی
 * گروه تاتر تندیس از فرانکفورت با کار گروهی به نام **رقص گرگ‌ها** (هاید ترابی)
 * گروه تاتر زنگوله از بن با **خانه سبز ننه نقلی** ، نویسنده و کارگردان بهرخ حسین بابایی
 * گروه تاتر ایرانی دن هاگ از هلند با **علی آقا** ، نویسنده و کارگردان سیروس سیف (روخوانی به فارسی)
 * گروه تاتر " رقصیدن " از بوخوم با رقص تاتر "**مسخ دوم**" و "**پشت در باز**" کروئوگرافی و رقص عباس قیائی
 * گروه تاتر کوچه از کلن با **ماندانا** (الف. فرشی) کارگردان جاسم انسان (گردی) و ...

شاید ابتدا هیچ کس مورد سوال قرار نگرفت که چرا فستیوال برگزار می‌کند و یا در فستیوال شرکت می‌کند، آیا به دلایل سیاسی در تبعید است و یا بر حسب میل و اتفاق در ملک فرنگ ساکن است. ولی درست در زمان شکوفایی فستیوال تاتر کلن و با گرفتن فستیوال تاتر ایرانی هامبورگ، در پی گرایش‌های سازشکار چندتایی از هنرمندان و بازگشت آنها به ایران که خود تبلیغی برای همکاری با حکومت ایران را در پی دارد، نه تنها جواب این سوال‌ها بلکه دانستن بسیاری سوال‌های دیگر هم برای ادامه‌ی همکاری گروه‌های تاتر ایرانی در تبعید با فستیوال‌ها، نقش اساسی را بازی می‌کند. آن‌چه مسلم است تاتری‌هایی که وجود خودشان را در تبعید احساس می‌کنند، مخالف هر نوع همکاری با جمهوری اسلامی هستند، چه رسد به این‌که به کمک پیرایشگری آن در روزهای سمبلیک به قدرت رسیدنش در دهه‌ی فجر درآیند. گروه‌های تاتر ایرانی در تبعید همچنین از برگزارکنندگان فستیوال، این توقع را هم دارند تا از موضع تبعیدی خود و گروه‌های تاتر ایرانی شرکت کننده در فستیوال دفاع کند و مانع حضور آن چند نفری شود که با فعالیت‌های هنری خود در ایران حکومت را تأیید کرده‌اند. این گروه از هنرمندان تبعیدی حتی حضور خودشان در فستیوال را مبنی به عدم حضور آن افراد در فستیوال می‌دانند.

سال ۱۹۹۹ ششمین فستیوال تاتر ایرانی

فستیوال با ۳۰ برنامه نمایشی از کشورهای آلمان، آمریکا، انگلستان، فرانسه و هلند آماده‌ی برگزاری ست. با اینکه روند کار فستیوال مانند گذشته به نظر می‌رسد اما حرف‌های مجید فلاح زاده مدیر فستیوال در افتتاحیه، خبر از اتفاق‌های پشت صحنه‌ی فستیوال را به همراه دارد که نباید برای فستیوال خوشایند باشد. او می‌گوید: " ذهنیت ایجاد، خلق کردن، باور به آفریدن یک ضرورت فرهنگی - هنری است. اما ذهنیت تخریب، واژگون کردن، باور به تحریم، یک ضرورت سیاسی - فرقه‌ای است. ما برگزارکنندگان فستیوال تاتر ایرانی در کلن هرگز اجازه نخواهیم داد که این فستیوال یک فستیوال سیاسی - فرقه‌ای شود، چرا که دقیقاً می‌دانیم چه می‌کنیم و چه باید بکنیم، چرا که ما امروز با یکی از ارتجاعی‌ترین رژیم‌های تاریخ بشریت رودرو هستیم، درگیر هستیم!"

روشن و واضح است آن کسانی که راهی ایران شده و می‌شوند و در دهه‌ی فجر، مهره‌ای در دست صحنه‌گردان‌هایش هستند آن رژیم را ارتجاعی نمی‌دانند و با آن درگیر نیستند. یاد این جمله‌ی "هانا آرنه" افتادم که می‌گوید: " شکل گیری حکومت‌های خودکامه بدون حضور روشنفکران کوتاه‌بین و حقیر ممکن نیست. این‌گونه روشنفکران در عمل به رژیمی خدمت می‌کنند که مدعی مبارزه با آن هستند".

در **سومین سمینار تاتر در تبعید** نیز؛ اکبر رادی، نسیم خاکسار، رکن‌الدین خسروی و زنده یاد خلیل موحّد دیلمقانی به بحث و گفتگو در

سال ۱۹۹۸ پنجمین فستیوال تاتر ایرانی

فستیوال با شرکت ۵۵ گروه نمایشی یکی از پربارترین سال‌های خود را دارد. برای سخنرانی در **دومین سمینار تاتر در تبعید** با عنوان **بیست سال تاتر، تبعید، ایران** پرویز صیاد (گروه فیلم، تاتر صیاد) و ناصر رحمانی‌نژاد (انجمن تاتر / ایران) از آمریکا می‌آیند. پرویز صیاد فیلم **واقعیه سینما رکن آبادان** را که سناریست و کارگردانش خود اوست در پنجمین فستیوال تاتر ایرانی به نمایش می‌گذارد. **ناصر رحمانی‌نژاد** نیز از **خلنگزار تبعید** را که خود نوشته و کارگردانی کرده در فستیوال اجرا می‌کند. **ایرج جنتی عطائی** (گروه تاتر مزدک) که از انگلستان آمده نمایشنامه‌ی **بدرقه، پیشواز** را روخوانی می‌کند. ناصر رحمانی‌نژاد، پرویز صیاد، ایرج جنتی‌عطائی، سودابه فرخ‌نیا، ایرج زهری و محمدعلی بهبودی از سخنران‌های سمینار تاتر در تبعید هستند.

در پنجمین فستیوال تاتر ایرانی، سه نمایش فیلم هم در برنامه‌ها هست: از کلن گروه ستاره‌ی فیلم، تاتر با **شب طولانی**، سناریست و کارگردان کمال حسینی. فستیوال بین‌المللی فیلم در تبعید از **گوتته‌بورگ** با **مرگ بر امپریالیسم** (فیلم، تاتر) از سعید سلطانیپور. گروه فیلم، تاتر افغانی از افغانستان با **تئاتر عظیم آشتی**، کارگردان بهروز بهزاد (دری و پشتو).

* گروه تاتر چهره از کلن با **شاپرک خانوم** (بیژن مفید) ، کارگردان اصغر نصرتی
 * گروه تاتر آرمان از آگسبورگ با "**علی کوچیکه**" و "**خانه سریویلی**" ، کارگردان رهی دوستی
 * گروه دروغ‌های شاخدار از فرانکفورت با **همه چیز تحت کنترل**، نویسنده و کارگردان یوسف کیلیک
 * گروه بهار از کلن با **بشین و بازی را تماشا کن!** (کار عروسکی) از فرزانه بهرام‌پور
 * گروه تاتر تنها از بن با تراژدی **مادر** ، نویسنده و کارگردان فرود حیدری
 * گروه سینمای آزاد از زاربروکن با **پسر ایران از مادرش بی‌اطلاع است** ، نویسنده و کارگردان فریدون رهنما
 * گروه تاتر پژواک از پاریس با **بیداری** (داریو فو) ، کارگردان شکوه نجم‌آبادی
 * گروه تاتر شهرزاد از پاریس با **داستان ببر** (رامه - فو) ، کارگردان صدرالدین زاهد
 * گروه تاتر دریچه از فرانکفورت با **سرزمین هیچ‌کس** ، نویسنده و کارگردان نیلوفر بیضایی
 * گروه مرکز هنر در تبعید از زیگن با **عروسی** ، نویسنده و کارگردان احمد نیک‌آذر

* گروه تاتر آفتاب از لندن با مده آ و همه‌ی عطرهای عربستان ، کارگردان رکن‌الدین خسروی
 * دگروه تاتر نینا - لندن با یک زن تنها (فرانکا رامه - داریو فو) ، کارگردان پروین سلطانی
 * گروه تاتر شبانه - گوتنبورگ از سوئد با کمیدی شبانه باشری
 * انجمن تاتر ایران و آلمان از کلن با داش آکل (برداشتی از صادق هدایت) ، نویسنده و کارگردان فلاح زاده
 * گروه تاتر حمید از هلند با نقالی حمید عبدالملکی
 * گروه تاتر سام از لندن با کمپوت (نویسنده فلیپ گرلیه - تدوین مصطفی شفافی) ، کارگردان سوسن فرخ‌نیا
 * گروه تاتر بوخوم از هامبورگ با سوءظن ، کارگردان ایرج زهری
 * گروه رقص تاتر اودیسه از پاریس با بدن در سه بعد طرح و اجرا فرح خسروی
 * گروه رقص بهار با برنامه‌ی رقص ایرانی طراح ناصر بهرامی
 * گروه تاتر دریچه از فرانکفورت با رویاهای آبی زنان خاکستری ، نویسنده و کارگردان نیلوفر بیضایی
 * گروه رقص - تاتر اودیسه از پاریس با بدن در سه بعد کاری از فرح خسروی و ...

در بولتن هفتمین فستیوال تاتر ایرانی است که اتفاقا و حرف‌های پشت صحنه‌ی فستیوال ششم از طریق جواب بهرخ حسین بابایی به نام‌های سرگشاده‌ی حسین افسحی منعکس می‌شود و می‌نویسد " آقای افسحی، شما می‌نویسید عدم شرکت در فستیوال در حقیقت اعتراض به خط وادادگی و در یوزگی - خط آیشها، بهبودی‌ها و کوشک جلالی‌ها... در خانواده‌ی تاتر ایرانی در تبعید بود. در واقع با این نوشته به ما توصیه می‌کنید که از پذیرش این افراد در فستیوال خودداری کنیم. یعنی توصیه می‌کنید که سانسور کنیم. این خلاف پرنسپ فستیوال کلن است... و دلیلی هم نمی‌بینم که وقتی کارهای زیبایشان را به فستیوال می‌آورند به دلیل آمد و رفت به ایران جلوی کارشان را بگیرم".

تعریف هنر تبعیدی و هنرمندانش را اصلا داخل این مقوله نکنیم. همچنین چگونگی طرح جذب ایرانی‌های خارج از ایران، بعنوان توریست، برای جبران نداشتن توریست‌های خارجی را نیز با فستیوال تاتر همراه نکنیم. اما حتما باید فرقی باشد میان کسی که به ایران می‌رود و آن که به ایران دعوت می‌شود. باید فرقی باشد میان ایران رفتن برای دیدن خانواده و قدم زدن در کوچه پس کوچه‌های خاطرات آن، با به ایران رفتن برای شرکت در مراسم رسمی دولتی به منظور بزرگ چهره حکومت. همکاری کردن با برنامه‌های طراحی شده‌ی اینگونه دولت‌ها، تازگی می‌بخشد به این گفته‌ی برتولت برشت که می‌گوید: " آن که حقیقت را نمی‌داند نادان است ولی آن که حقیقت را می‌داند و آن را پنهان می‌کند تبهکار است".

شاید فستیوال کلمه‌ی تبعید را در کنار نام خود ندارد اما با کمک کانون نویسندگان ایرانی در تبعید، برگزار کننده‌ی سمینار تاتر در تبعید است. تاتری‌ها احساس در تبعید بودن را دارند، لاقلاً همین عده‌ای که در دهه فجر شرکت نمی‌کنند. به هر حال فستیوال با وجود این انتقادات و اختلاف‌ها دچار بحران می‌شود و از سال بعد تعداد گروه‌های شرکت کننده در فستیوال کاهش و روزهایش دوباره به یک هفته تقلیل می‌یابد.

سال ۲۰۰۱ هفتمین فستیوال تاتر ایرانی

همه چیز با همیشه فرق دارد. گویی موسیقی راه ابریشم سال پیش هنوز صدایش به گوش می‌رسد و الهام بخش این تفاوت است که در پوستر فستیوال، علاوه بر عنوان "هفتمین فستیوال تاتر ایرانی" عنوان دیگری هم هست و آن "فستیوال جاده‌ی ابریشم" است. بولتن جشنواره تبدیل به دفتر "هفتمین فستیوال تاتر ایرانی - آسیای میانه" کلن شده است و این طور که پیدا ست در گذر از این جاده‌ی ابریشمی به جای گروه‌های معترض تاتر ایرانی در تبعید، همراهی گروه تاتری و گروه موسیقی از ایران ضروری می‌باشد. علاوه بر گروه‌های تاتری غیر ایرانی از آلمان، از کشورهای ترکستان و مغولستان نیز برنامه‌های رقص و موسیقی، در برنامه‌های فستیوال گنجانده شده است.

Marie Hüllenkremer رئیس افتخاری فستیوال که رئیس اداره‌ی فرهنگ شهر کلن است در گفتار افتتاحیه فستیوال خود می‌گوید " شرکت

باره‌ی تاتر می‌پردازند. رکن‌الدین خسروی همچنین دو نمایش عشق آنتیگون و دعوت را که کارگردانی کرده است در فستیوال اجرا می‌کند. فرهاد مجدآبادی با نمایش هوای تازه که نویسنده و کارگردانش خود اوست در فستیوال حضور دارد. نیلوفر بیضایی علاوه بر اجرای نمایش چاقو در پشت نوشته کاوه اسماعیلی، دو فیلم از اجرای تاترهای کارنامه بندار بیدخش و بانو آتویی به کارگردانی بهرام بیضایی را نیز به نمایش می‌گذارد. در قسمت نمایش خوانی؛ عطا گیلانی "روایت عشق رابعه" و بهروز قنبر حسینی "گوله برفی پشت پنجره" را روخوانی کردند.

* تو ، کارگردان فرهنگ کسرابی
 * کلفت‌ها ، کارگردان سعید مولا
 * اگر من خودکشی نکرده بودم (عطا گیلانی) ، کارگردان بهرخ حسین بابایی

* زن در گرد باد تماشا ، نویسنده و کارگردان کاوه میثاق
 * و اینک یک مثلث ، نویسنده و کارگردان بهروز قنبر حسینی
 * رفت و برگشت ، نویسنده و کارگردان ایرج جنتی عطایی
 * در برزخ ، نویسنده و کارگردان فرهاد پایار
 * زیبا پرند چهار چشمه (علی بدری) ، کارگردان بدری
 * زیر سقفی ارزان (نسیم خاکسار) ، کارگردان احمد نیک‌آذر
 * مرد پیر و دریا (ارنست همینگوی) ، تنظیم و کارگردانی مجید فلاح زاده و ...

بعد از پایان جشنواره ششم که برگزارکنندگان اعلام می‌کنند؛ قصد دارند گروه‌هایی را از ایران به جشنواره دعوت کنند، سطح انتقادات به آن‌ها گسترش می‌یابد و از طرف بعضی از گروه‌های تاتر ایرانی در تبعید، تحریم و جشنواره دچار بحران می‌شود.

سال ۲۰۰۰ هفتمین فستیوال تاتر ایرانی

تعداد گروه‌های شرکت کننده به حد چشمگیری تقلیل می‌یابد. برگزارکنندگان اما برای ادامه‌ی کار خود، تصمیم دارند چهره‌ی ایرانی خود را به چهره‌ای شرقی تبدیل کنند تا شاید بتوانند جای خالی تاتر ایرانی در تبعید را با کمک دیگر کشورهای آسیایی، از نظرها دور دارند و چه بسا برایشان این یک موفقیت است که از یک فستیوال تاتر ایرانی به یک فستیوال هنر شرقی برسند.

" اپرای آذری" اجرایی از " تاتر فولک آذری - باکو" به سرپرستی و خوانندگی ایمانوف به زبان آذری - روسی و همچنین " موسیقی راه ابریشم"؛ اجرایی از " گروه موسیقی - رقص ازبک" همراه با سودابه آتشکار به زبان ازبکی - تاجیکی، به سرپرستی ژان دورینگ که از موسیقیدان‌های محقق در باره‌ی موسیقی ایرانی است؛ برنامه‌هایی هستند که برای شروع می‌توانند انتخاب خوبی باشند. در زیر اشاره‌ای است به چند برنامه از ۲۵ برنامه نمایشی هفتمین فستیوال:

* گروه تاتر پارسیان از آمریکا با نمایش خر ، کاری از پرویز صیاد

یازدهمین فستیوال تاتر ایرانی در سال ۲۰۰۴

فستیوال این بار به عنوان یک فستیوال پویانده معرفی می شود که برای تداوم پویایی خود راه جدید دیگری را انتخاب کرده است، به این معنی که فستیوال در چند شهر برگزار خواهد شد. شهر کلن مرکزیت خود را حفظ می کند و روزهای اولیه فستیوال در آن برپا می شود. برنامه های تئوری (کارگاه نمایش، نمایش خوانی و...) در شهر بن و سه روز پایانی و اختتام فستیوال در برلین جشن گرفته خواهد شد. برگزارکنندگان برای این تغییر اجرایی چند دلیل را متذکر می شوند:

"الف: گسترش و جستجویی دیگر برای ایجاد پل های فرهنگی میان توده فرهنگ های مهاجر و فرهنگ میزبان.

ب: دستیابی به تماشاگران جدید و بوجود آوردن فرصتی برای تماشاگرانی که به دلیل دوری راه امکان شرکت در فستیوال را نداشته اند.

ج: جستجوی حامیان دولتی و غیر دولتی جدید برای دعوت گروه هایی با امکانات اجرایی بهتر و راه هایی دورتر تا امتداد آنسوی جاده ی ابریشم (چین و ...)".

فستیوال با موسیقی مازندرانی؛ اجرای گروه شرکت کننده از ایران، گشایش می یابد و با ۸ برنامه نمایشی گروه هایی از؛ آلمان، وین، سوئد و ایران ادامه می یابد:

- * گروه تاتر شاملو از سوئد با شب شاعران ایرانی ، کارگردان سیروس شاملو
- * گروه تاتر سام از لندن با کمپوت ، کارگردان سوسن فرخ نیا
- * گروه تاتر گوهر از برلین با قمر در عقرب ، کارگردان فرهاد پایار
- * گروه تاتر زنگوله از بن با کنسرت برای کودکان - شماره ۲ ، کارگردان بهرخ حسین بابایی
- * گروه تاتر سیمیل از وین با یک شب ایرانی ، اجرای میثائل نیاورانی و ...

سال ۲۰۰۵ دوازدهمین فستیوال تاتر ایرانی

دوازدهمین فستیوال، با اینکه از فستیوال یازدهم تصمیم داشت تا در سه شهر کلن و برلین و کابل برگزار شود، می تواند با سیزده برنامه نمایشی که چندتایی هم تکرار از فستیوال های گذشته بود در دو شهر کلن و برلین اجرا گردد، ولی برگزارکنندگان امید دارند که سال آینده، فستیوال در چند پایتخت برگزار شود. اجرای گروه های موسیقی و رقص آلبورادور (ایرانی - اسپانیایی) و شنوری (کردستان) ، نمایشنامه خوانی و نمایش فیلم و اسلاید در باره ی تاتر ایران توسط مهمانی از ایران از دیگر برنامه ها هستند.

* گروه تاتر سکوت از بن با قره العین (بهرخ حسین بابایی) ، کارگردان مجید فلاح زاده

* انجمن تاتر ایران - آلمان با وهم سبز (تجربه ای بر شعرهای فروغ فرخزاد) ، کارگردان مجید فلاح زاده

* گروه تاتر مهتا از برلین با دماغ سپیده ، نویسنده و کارگردان معین بهزاد

* گروه تاتر میترا از فرانکفورت با ویتسک (Georg Büchner) ، کارگردان پرویز برید (آلمانی)

* گروه تاتر Tiefrot از کلن با جاده (برداشت G. Thobold از سناریوی la Strada فلینی) ، کارگردان جلالی

* گروه تاتر زنگوله از بن با پرند و مورچه ، نویسنده و کارگردان بهرخ حسین بابایی و مجید فلاح زاده

* گروه تاتر Schatztruhe از برلین با سیمرغ در آزمایش زمان (هانس کریستین اندرسن) و رکسانا و هفت خوان پرواز (شریفه بنی هاشمی) ، کارگردان میترا زاهدی

* گروه تاتر صورتک از برلین با زن و شاعر (بنی هاشمی) ، کارگردان میترا زاهدی.

سال ۲۰۰۶ سیزدهمین فستیوال تاتر ایرانی - کلن

فستیوال، شرایط برگزاری خود را با یک قدم به عقب و دو قدم به جلو معرفی می کند. شرایط مادی فستیوال به برگزار کنندگان این اجازه را نمی دهد تا در حرکت بین چند شهر باقی بمانند و به نظر می رسد با این مشکل آرزوی سال گذشته که حرکت در کشورهای دیگر بوده را نیز به این زودی نباید داشته باشند. به هر حال فستیوال این اجبار را یک قدم به عقب می داند. دو قدم به جلوی خود را یکی در این می بیند که چند برنامه ی معرفی شده در فستیوال می توانند به کمک انجمن تاتر ایران و آلمان برای اجرا به شهرها و کشورهای

گروه تاتری از ایران در این فستیوال، امید شما را به من نشان می دهد که با وجود اینکه فرهنگ در آنجا مثل جاهای دیگر امکان شکوفایی ندارد، نباید ارتباط را با این کشور قطع کرد. من آرزو می کنم که شما همیشه دلیلی برای داشتن این امید پیدا کنید". آمین!

* گروه تاتر اشپیل بال از کلن با دزدان کوچک (چارلز دیکنز) ، کارگردان کورنر (آلمانی)

* تاتر کوچک فرای بورگ با کاروان سوخته (جلالی) ، کارگردان سعید مولا

* گروه تاتر میترا از فرانکفورت با عروسی (چخوف) ، کارگردان پرویز برید

* تاتر حمید از آمستردام با نقالی کاوه آهنگر و نمایش موش و گربه (عبید زاکانی) ، کارگردان حمید عبدالملکی

* گروه تاتر گوهر از برلین با آقای دن کیشت ، نویسنده و کارگردان پایار

* تاتر آرکاداش از کلن با ترس روح را می خورد (Fassbinder) و رابطه

آزاد زناشویی، کارگردان ع. جلالی

* گروه پارادیس از بوخوم با توراندخت ، کارگردان زهری و...

سال ۲۰۰۲ نهمین فستیوال تاتر ایرانی

فستیوال با عنوان ((این سوی جاده ی ابریشم)) مختصر برنامه ریزی شده است. خود برگزار کنندگان مثل هر سال در کنار در گیری های برگزاری فستیوال، اجرای نمایش هم دارند. انجمن تاتر ایران و آلمان - گروه تاتر سکوت - گروه تاتر زنگوله که برگزار کنندگان فستیوال کارهایشان را با آنها به اجرا می گذارند، از پرکارترین گروه ها در همه ی سال های فستیوال باقی می ماند.

* گروه تاتر سکوت با دو پناهگاه (نوابی) ، کارگردان مجید فلاح زاده

* گروه تاتر زنگوله با پری ها (برداشتی از شاملو) ، کاری از بهرخ حسین بابایی

* گروه Theater an der Ruhr با ماه مانند آهنی خونین است ،

کارگردان Maria Neumann

* گروه تاتر کوچک فرای بورگ با Quartett ، کارگردان سعید مولا

* گروه تاتر سام از لندن با 'She who finished', left, and returned " unfinished" ، کارگردان س. فرخ نیا

* گروه حمید از هلند با امیر ارسلان ، کاری از حمید عبدالملکی

* Armenian Theater Company از لوس آنجلس با معشوقه (هارولد پینتر)

، کارگردان آرامازد استپانیان

* اجرای قسمت هایی از دو اپرای Sivil از Fikrat Amirow و Der Troubadour از Verdi به زبان آذربایجانی ، از دیگر برنامه های فستیوال است.

سال ۲۰۰۳ دهمین فستیوال تاتر ایرانی

فستیوال به مدت یک هفته و با شرکت گروه هایی از فرانسه، اتریش، هلند، آلمان و ایران برنامه ریزی شده است. در برنامه ی فستیوال اعلام می شود "پیام امسال فستیوال، تحت عنوان "موضوع چیست؟"، "موضوع آزادی است"، "موضوع آن خجسته پادشاه که می دانی" است، به روان شاد استاد تاتر خلیل دیلمقانی تقدیم می شود".

* گروه تاتر حمید از هلند با البعثة الاسلامیه الی البلاد الافرنجیه (صادق هدایت) ، کارگردان حمید عبدالملکی

* گروه کابارت زیم پل از وین با کمدی ایرانی کاری از میثائل نیاورانی

* گروه رقص تاتر اودیسه از پاریس با سایه طراح فرح خسروی

* کارگاه عروسی برای دانش آموزان توسط بهرخ حسین بابایی

* گروه تاتر بویه از باددورک هایم با دو نمایش همراه گل اطلسی و شب

کور (ناصر حسینی) ، کارگردان آل بویه

* گروه تاتر ماندراگورا - سایه بازی از برلین با طوطی نامه ، نویسنده و

کارگردان مهران تیزکار

* گروه زنگوله از بن با پرند و مورچه (فلاح زاده) ، کارگردان بهرخ حسین بابایی و مجید فلاح زاده (فارسی، ترکی و آلمانی)

* گروه تاتر دی زبله - ولت تئاتر از دویس بورگ با کثافت (روبرت اشنایدر) ،

کارگردان محمدعلی بهبودی

سال ۱۹۹۶ نخستین جشنواره‌ی تاتر ایرانی در هامبورگ

برگزارکننده در معرفی اهداف جشنواره می‌گوید؛ خواهد کوشید تا آنجا که در توان برگزارکنندگان و هنرمندان شرکت کننده می‌باشد، در چهارچوب کشورهای اروپایی، به تاتر جانی تازه بخشد و راه کشف، معرفی و شکوفایی آن را در هجرت هموار سازد. همچنین "یاری در جستجوی راه و امکان حرکت نمایشی گروه‌ها" و آرزو می‌کند "این اتفاق تاتری بتواند نمایشگر تنوع و خلاقیت تاتر ایرانی و هنرمندانش باشد و جشنواره مرکز تبادل اندیشه میان هنرمندان و هنردوستان، محمل دیالوگ و راهگشای همکاری میان دست‌اندرکاران هنری و فرهنگی گردد". جشنواره با هشت نمایش برگزار می‌شود:

- * **پوزه چرمی** (نویسنده هلموت کراوزه)، کارگردان محمد علی بهبودی (آلمانی)
- * **زن آینه زمان** (بر اساس نوشته‌ی نقش زن - فرهاد آبیض)، کار مشترک میترا زاهدی و اندرا بوگوت (آلمانی)
- * **ابراهیم توپچی و آقا بیگ**، نویسنده و کارگردان منوچهر رادین
- * **با کاروان سوخته**، نویسنده و کارگردان علی‌رضا کوشک جلالی (آلمانی)
- * **پرومته آ**، کارگردان مجید فلاح زاده
- * **بچه‌ها بیایید بازی کنیم**، نویسنده و کارگردان بهرخ حسین بابایی (فارسی و آلمانی)
- * **مهاجران** (اسلامیر مروژک)، کارگردان ایرج زهری
- * **کمدی موزیکال حسن کچل به روایتی دیگر** (عطا گیلانی)، کارگردان مجید فلاح زاده

سال ۱۹۹۷ دومین جشنواره تاتر ایرانی هامبورگ

با عنوان "با نگاهی به گذشته به سوی آینده" به دو هنرمند ایرانی؛ صادق هدایت آغازگر داستان‌نویسی نوین ایران و عبدالحسین نوشین آغازگر تاتر مدرن ایران، تقدیم می‌گردد. جشنواره با نگاه به این دو "خیال آفرینان گذشته" و با هدف پیوند آنها به مغزهای آفریننده‌ی آینده، این دو هنرمند را به عنوان نمونه‌های شاخصی از موج تازه هنر در ایران معرفی می‌کند. موضوع سخنرانی ایرج جنتی عطایی در دومین جشنواره هامبورگ نیز در باره‌ی این دو شخصیت است. همچنین سیروس سیف نمایش حکایت ایران خانم و شوهرش را روخوانی می‌کند.

- * دو نمایش **چهره‌های شب و دیوار چهارم**، نویسنده و کارگردان بهروز به‌نژاد
- * **مرجان و مانی و چند مشکل کوچک**، نویسنده و کارگردان نیلوفر بیضایی
- * **کارل والتین، دیوانه متفکر**، کارگردان علی‌رضا کوشک جلالی (آلمانی)
- * **با کاروان سوخته** (جلالی)، کارگردان توماس گرتیستزکی (آلمانی)
- * **رابطه‌ی باز زن و شوهری** (فرانکا رامه - داریوفو)، ترجمه، تنظیم و کارگردانی ایرج زهری
- * **"به علی گفت مادرش روزی..."** (سروده فروغ فرخزاد)، کارگردان فرود حیدری
- * **مهره‌ی سرخ** (منظومه‌ای از کسرای)، کارگردان مجید فلاح‌زاده

سال ۱۹۹۸ سومین جشنواره‌ی تاتر ایرانی

با عنوان **هفته باور، عشق و امید** تاکید بر این دارد که "رهنمود ما از برگزاری جشنواره، عشق به ایران و به هنر تاتر است و اعتقادمان بر این است که باید از هنرمندان ایرانی‌مان، که به حکم اجبار جلالی وطن کرده‌اند پشتیبانی کنیم، تا بتوانند هنر خود را در کشورهای میزبان عرضه کنند و امید ما در این که با این حمایت نه تنها آنها را به کار بیشتر و مداوم تشویق کنیم که راه آنها را برای تجربه‌های تازه هموار نماییم. زندگی هنرمندان ایرانی در خارج از کشور، با همه‌ی دشواری‌های غربت، از جنبه‌های مثبت خالی نیست، که مهمترین آن آشنایی با فرهنگ و هنر بیگانه است".

- * مرکز تاتر ایرانی هامبورگ و تاتر پردیس از بخوم با تنها آنها می‌دانند)
- * **ژان تردبو** و **"من آقا" گفتگویی با همباز خوش بیان** (ژان تردبو)، کارگردان ایرج زهری (آلمانی)

دیگر بروند و قدم دیگر موقعیتی است که سالن تاتر آرکاداش در ارتباط با فستیوال تاتر ایرانی برای خود بدست آورده است. با این موقعیت جدید و حمایت اداره‌ی فرهنگ شهر کلن آرکاداش می‌تواند چهره‌ی یک سالن تاتر با برنامه‌های بین‌المللی به خود بدهد.

- * انجمن تاتر ایران و آلمان با **خرس** (آنتوان چخوف)، کارگردان مجید فلاح‌زاده
- * **گروه تاتر پری دورنی** از مسکو با **آوای قو** (آنتوان چخوف)، کارگردان الکساندر پوتوسکی (روسی)
- * **گروه تاتر تهران - جهان از لندن** با **آوای قو** (آنتوان چخوف)، کارگردان آرا بزیمی (انگلیسی)
- * **گروه تاتر کهن باده** از کلن با **جای شما اینجا است** (مارک کامولتی)، کارگردان مونیکا هون (آلمانی)
- * **تاتر شهر ابره‌اوزن** با **گزارشی از یک آکادمی** (فرانتس کافکا)، کارگردان توماس گورتیسکی (آلمانی)
- * **گروه تاتر کارگاه نمایش** از تهران - کلن با **موسیو ابراهیم و گل‌هایی از قرآن** کارگردان ع. کوشک جلالی
- * **انسامبل تئاتروم** از برلین با **سیمرغ** (شیخ فریدالدین عطار - موزیکال چند زبانی) کار گروهی

به این ترتیب برگزارکنندگانی که سال‌ها برای فستیوال کلن در کنار گروه‌های تاتر ایرانی در تبعید زحمت کشیده‌اند، با این دو قدم به جلو گذاشتن و یک قدم به عقب گذاشتن نیز نمی‌توانند فاصله‌ی ایجاد شده بین خودشان و گروه‌های تاتر ایرانی در تبعید را کمتر و یا از بین ببرند.

!!

جشنواره‌ی تاتر ایرانی هامبورگ!!

فستیوال تاتر ایرانی کلن در همان سال‌های نخستین شکل‌گیری و گسترش فعالیت‌های خود مانند همه‌ی فستیوال‌های دنیا پدیده‌ای محرک و مشوق برای آرایه‌ی کار بر صحنه بود و از طرف همه‌ی گروه‌های تاتری ایرانی حمایت شد. استقبال از فستیوال به حدی بود که "مرکز تاتر ایرانی هامبورگ" هم تصمیم به برگزاری جشنواره‌ی تاتر ایرانی گرفت و در سال ۱۹۹۶ با مدیریت رامین یزدانی اولین **جشنواره‌ی تاتر ایرانی در هامبورگ** را برگزار کرد. با این خبر گروه‌های تاتر ایرانی گسترده شده بر صحنه‌های دنیا می‌توانستند، علاوه بر اجرایی که در شهرها و کشورهای مختلف داشتند، در فستیوال‌ها گرد هم آیند. برگزارکنندگان نیز می‌توانستند با استفاده از تجربه‌های یکدیگر سعی در بهتر برگزار کردن فستیوال‌ها و گسترده کردن سطح تبلیغات خود داشته باشند. تبلیغاتی که می‌توانست منجر به توجه بیشتر دنیا به ایرانی‌های تبعیدی و مهاجر باشد. ولی آیا این جشنواره هم می‌تواند از فرصت‌هایی که برای خود و دیگران در اختیار دارد به خوبی استفاده کند؟

دیگر هنرمندان و هنردوستانی که در فرانسه بودند، "جشنواره تاتر و هنرهای نمایشی ایران در تبعید" در پاریس کار خود را آغاز می کند.

سال ۲۰۰۰ پنجمین جشنواره هنرهای نمایشی ایرانیان

با عنوان **در جستجوی زندگی، عشق و صلح**، به زنده یاد احمد شاملو تقدیم می شود. رامین یزدانی در سخنرانی افتتاحیه جشنواره می گوید: "در ایران هنرمندان تاتر وضع خوشی ندارند و آنجا که مردمان تاتر و دیگر هنرها قدر نمی بینند و بر صدر نمی نشینند، فرهنگ و هنر نیز از اعتباری که بایسته و شایسته است، برخوردار نمی تواند بود. ... با وجود بدترین شرایط سیاسی و اقتصادی، تاتر نقطه ای امیدی در جهت دگرگونی اجتماعی شده است. در خارج از ایران نیز تاتر خاموش ننشسته است. اینجا هم تاتر در تغییر و تحول مداوم است و امید را نوید می دهد. هنوز نویسندگانی ایرانی هستند که در هجرت و غربت مشتاقند، نمایشگر زندگی انسان ها باشند و این را به زبان ها و صورت های گوناگون توصیف کنند، و هنوز کارگردان ها و بازیگران، صحنه پردازان و دیگر هنرمندانی هستند که می کوشند، همه گونه شیوه ی نمایشی را تا نمایش موزیکال روی صحنه بیاورند. شش سال پیش در آغاز کار جشنواره ی هامبورگ، ما کنجکاو بودیم که تفاوت کارکرد پناهندگان دیگر را با خود بدانیم. این کنجکاو ی به تماشاگران نیز سرایت کرده بود. مساله ی امروز ما در انتخاب نمایش این است که ویژگی و شور زندگی را در اجراها تشخیص بدهیم و از آنجا که هنرمندان ایرانی در سراسر گیتی پراکنده اند، باید از احساسی مشترک و پایه ای برای کشف نمایشنامه هایی که حائز اهمیت هستند حرکت کرد. ما برای تماشاگران نمایش بر صحنه می آوریم، اما این اصل به آن مفهوم نیست که سطح هنری کار خود را پایین بیاوریم. کیفیت بالاتر دید میان این دو قطب حرکت می کند. برای تحقق بخشیدن به هدف های خود از بیست گروه دعوت کرده ایم."

جشنواره با ده اجرای نمایش و چهار نمایشنامه خوانی و پنج برنامه موسیقی و یک گروه رقص از آمریکا برگزار می شود. **محاکمه ی سردبیر یک روزنامه** بر اساس طنزی از سید ابراهیم نبوی که نویسنده و کارگردان آن ایرج زهری است، از طرف برگزار کنندگان، برنامه ویژه ی پنجمین جشنواره ی هنرهای نمایشی ایرانیان هامبورگ معرفی می شود.

* گروه تاتر همگان با **زندگی، آه زندگی** (در باره سعید سلطانپور) ، نویسنده و کارگردان منوچهر رادین

* گروه تندیس با نمایش موزیکال **تو** ، نویسنده و کارگردان فرهنگ کسرایی
* تاتر آزادی: **چه می شد، اگر؟** ، کارگردان یوزکازور با شرکت بازیگران افغانی

* مرکز تاتر ایرانی و همایش ایرانیان هامبورگ با **نامه ی زن به پدرش** (با الهام و اقتباس از فروغ فرخزاد) ، نویسنده و کارگردان رامین یزدانی
* گروه تماشاخانه کلن با **وروره جادو و ماه پیشونی** ، نویسنده و کارگردان حسین افصحی

* گروه رقص نما با **امواج** ، به سرپرستی بنفشه صیاد
* گروه تاتر دریچه و گروه نار از برلین با **رویا های آبی زنان خاکستری** ، نویسنده و کارگردان نیلوفر بیضایی

* مرکز تاتر یارانی هامبورگ با **گم** ، نویسنده و کارگردان ابراهیم مکی
* گروه تاتر کارنک با **سوءظن** (ایرج زهری) ، کارگردان مسعود مدنی
* گروه تاتر چهره با **دونه برفی پشت پنجره** ، نویسنده و کارگردان بهروز قنبر حسینی.

سال ۲۰۰۱ ششمین جشنواره هنرهای نمایشی هامبورگ

ششمین جشنواره به بزرگداشت بازیگر و کارگردان **میخائیل چخوف** اختصاص داده شده. همچنین برنامه های آموزشی " انرژی حسی - کار با بازیگر " نیز با بهره گیری از آموزش های میخائیل چخوف، استانیسلاوسکی و نیکیتا میخالکف، طرح ریزی شده است.

* نمایش - نقالی **داستان ضحاک** (شاهنامه) ، کاری از حمید عبدالملکی
* **آقای دون کیشوت** نویسنده و کارگردان فرهاد پایار
* **پیام پناهنده** (اقتباس از پیام کافکا از صادق هدایت و گفتگو از سیروس سیف) ، کارگردان رامین یزدانی.

* گروه تاتر شاپرک از هامبورگ با **آه** ، نویسنده و کارگردان امید خادم صبا (فارسی و آلمانی)
* کانون فیلم، تاتر - روند در تبعید از زیگن با **عروسی** ، نویسنده و کارگردان احمد نیک آذر
* گروه تاتر دریچه از فرانکفورت با **سرزمین هیچکس** ، نویسنده و کارگردان نیلوفر بیضایی
* دگروه تاتر گوهر از برلین با **جهیکا** (فرهاد پایار) ، کارگردان سعید شهابنگ
* گروه تاتر بوف کور از پاریس با **سرودی برای مرد روشنائی ها که به سایه رفت** (گوته، مولر، شاملو، نیما و مایاکوفسکی) کارگردان ها فتاح سلطانی و زمردا چیکیمی (فارسی، فرانسوی، آلمانی و ترکی).
غیر از چهار برنامه موسیقی در جشنواره، دکتر محمود خوشنم سخنانی کوتاهی در باره موسیقی محلی دارد و سیروس سیف نمایشنامه **کوچک بادان خراکیان** را که به وضعیت سیاسی و فرهنگی ایرانیان خارج از کشور اشاره دارد، روخوانی می کند. **صحنه ی آزاد برای همه** از برنامه های جانبی است که به منظور شناسایی استعداد های جوان و ناشناس و در اختیار گذاشتن امکان ادامه کار به صورت حرفه ای برای آنان به برنامه های جشنواره افزوده می شود.

سال ۱۹۹۹ چهارمین جشنواره تاتر ایرانی هامبورگ

با عنوان **هفته ی بدرود با قرن بیستم و هزاره ی دوم** با نه نمایش به زبان فارسی، یک نمایش به زبان آلمانی، چند روخوانی نمایش، یک برنامه موسیقی و یک فیلم تاتر، برنامه ریزی شده است. در افتتاحیه، مدیر جشنواره با اشاره ای چند جمله ای به تاریخ تاتر در دوران روشنگری و تجدد خواهی ایران در حدود صد سال پیش و چگونگی معرفی و تاثیر تاتر غرب با ترجمه ی و اقتباس از نمایشنامه های غربی از جمله مولیر بر کشور ما، هدف جشنواره را اعلام می کند که: " ما در جشنواره ی امسال، عشق به تعالی و پیشرفت ایران و به هنر والای تاتر ایرانی را پی می گیریم، همچنین تاثیرات صد سال تاتر غرب را بر تاتر کشورمان بررسی می کنیم و اعتقادمان بر این است که باید از هنرمندان ایرانیمان، که به حکم اجبار در طول یک قرن و به ویژه در خلال ربع قرن جاری، از میهنشان جلای وطن کرده اند، قدردانی و پشتیبانی کنیم. این حمایت نه تنها هنرمندان ما را که در اقصا نقاط گیتی پراکنده اند، به کار بیشتر و مداوم تر تشویق می کند، بلکه راه آنها را برای تجربه های تازه تر در قرن بیست و یکم میلادی هموار می نماید."

* مرکز تاتر ایرانی هامبورگ و گروه تاتر پردیس و کانون زنان هامبورگ با **فقیر علیشاه** (اقتباس از نمایشنامه تارتوف مولیر) ، نویسنده و کارگردان ایرج زهری

* گروه تاتر چهره از کلن با **کله سفید** (ابراهیم مکی) ، کارگردان اصغر نصرتی

* گروه تاتر دریچه با **چاقو در پشت** (کاوه اسماعیلی) ، کارگردان نیلوفر بیضایی

* گروه تاتر روند در تبعید با **زیر سقفی ارزان** (نسیم خاکسار) ، کارگردان احمد نیک آذر (آلمانی)

* از پاریس ، **ناموس ایرانی ها و نامه های رسیده** ، نویسنده و کارگردان جواد دادستان

* گروه تاتر سکوت و انجمن تاتر ایران و آلمان با **با کاروان سوخته** (مترجم عطا گیلانی) ، کارگردان فلاح زاده

* گروه تاتر سکوت و انجمن تاتر ایران و آلمان با **مرد پیر و دریا** ، کاری از مجید فلاح زاده

* گروه تاتر ایران زمین با **حاکم شهر شب** ، نویسنده و کارگردان قدرت الله شروین

* **دعوت به سخن بردن** (کارل والننتین) ، کار گروهی از بازیگران به سرپرستی ایرج زهری

* گروه تاتر همگان با **همه ی کپسول های سوئدی** (بر اساس داستانی از داریوش کارگر) ، تنظیم برای نمایش و کارگردانی منوچهر رادین
جواد دادستان بعد از شرکت در چهارمین جشنواره تاتر ایرانی هامبورگ، تصمیم می گیرد تا از امکاناتی که می تواند در فرانسه، در اختیار داشته باشد، استفاده کند و فستیوال تاتر ایرانی در پاریس برگزار نماید. از سال بعد با کمک و هم فکری دوستان هنرمندی که در آلمان پیدا کرده بود و حمایت

جشنواره‌ی تاتر ایرانی هامبورگ به معرفی فستیوال تاتر فجر و صادق هدایت و بررسی بوف کور او با هم می‌پردازد. به جای اینکه سخنرانی‌های افتتاحیه جشنواره‌ی تاتر ایرانی هامبورگ را با هفتمین جشنواره مقایسه کنیم شاید همین جمله‌های صادق هدایت برای پایان دادن به کارنامه‌ی جشنواره‌ی تاتر ایرانی هامبورگ که دیگر برگزار نشد کافی باشد:

"در زندگی زخمهایی هست که مثل خوره روح را آهسته در انزوا می‌خورد و می‌تراشد. این دردها را نمی‌شود به کسی اظهار کرد چون عموماً عادت دارند این دردهای باور نکردنی را جزء اتفاقات و پیشامدهای نادر و عجیب بشمارند..."

!!

جشنواره تاتر ایران! هنرهای نمایشی! ایران! در تبعید!!

!"گوهر مراد"!!

از دیگر جشنواره‌های تاتر ایرانی که هنوز فعال است؛ جشنواره تاتر و هنرهای نمایشی ایران در تبعید "گوهر مراد" است که از سال ۲۰۰۰ به همت "انجمن هنر در تبعید" با مدیریت جواد دادستان در پاریس برگزار می‌شود. انتخاب نام "گوهر مراد" که اسم مستعار غلامحسین ساعدی است، شاید بهترین انتخابی باشد برای بزرگداشتن این نمایش‌نامه نویس ایرانی تبعیدی که در پاریس درگذشته است.

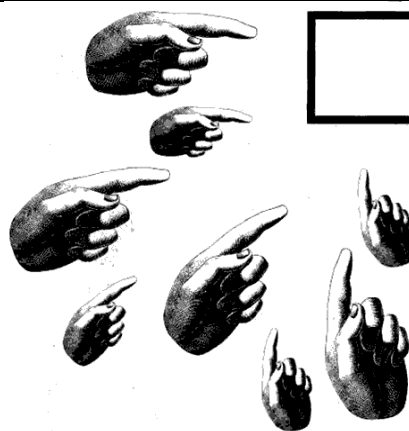
به گفته‌ی برگزارکننده این جشنواره از سال دوم فعالیت خود توانسته است از کمک‌های مادی دولتی، که بسیار ناچیز هستند برخوردار شود. در حقیقت هزینه‌های جشنواره بیشتر از طریق تماشاگران و خود هنرمندان که بدون چشم‌داشت مادی در جشنواره شرکت می‌کنند تامین می‌شود. اما این کمک‌های دولتی از آن جهت برای جشنواره اهمیت دارد که وجود و فعالیت‌هایش مورد توجه قرار گرفته است.

برگزاری "جشنواره‌ی سینما در تبعید" و جشنواره‌ی "سه روز فرهنگ و هنر بر ضد خشونت، تبعیض و نژادپرستی" از دیگر فعالیت‌های انجمن هنر در تبعید است.

جشنواره "گوهر مراد" در پی هدف اصلی "انجمن هنر در تبعید" به معرفی آثار هنرمندان تبعیدی و مهاجر، از هر ملیتی می‌پردازد و بخصوص سعی بر شناساندن هنر و هنرمند تبعیدی و معترض ایرانی، به فرانسوی‌ها دارد. به همین دلیل از برنامه‌های گروه‌های ایرانی که به زبان فرانسوی اجرا می‌شود، استقبال می‌کند. شرکت گروه‌های چند ملیتی و یا اجرایی به زبان فرانسه از گروه‌های ایرانی و غیر ایرانی نمونه‌های خوبی از همین دست هستند.

آنچه مسلم است برنامه‌هایی به زبان فرانسه می‌توانند توجه تماشاگران هنر دوست غیر ایرانی در پاریس را که تعدادشان کم هم نیست را متوجه خود سازند تا در پی اهداف جشنواره، جبران مخارج نیز باشد. بخصوص اگر این گروه‌ها ساکن پاریس نیز باشند، کمک بزرگی به صرفه‌جویی در مخارج جشنواره شده است. ولی باید توجه داشت که، محدودیت‌های زمانی و مالی جشنواره باعث می‌شود، نمایش‌هایی که به زبان فارسی اجرا می‌شوند، امکان کمتری برای شرکت در جشنواره بیابند و یا گروه‌های ایرانی که در کشوری غیر از فرانسه ساکن هستند شانس کمتری برای شرکت در جشنواره خواهند داشت، چه رسد به اینکه اجرایی به زبانی غیر از فارسی نیز داشته باشند.

جشنواره تاتر و هنرهای نمایشی ایران در تبعید "گوهر مراد" در طی سال‌های برگزاریش، هر ساله سعی بر تنوع بیشتر برنامه‌های خود داشته است. اجرای نمایش‌هایی به زبان فارسی و فرانسه، کارهای عروسکی و نمایشی برای کودکان، رقص تاتر، کنسرت موسیقی سنتی و مدرن، موسیقی ملل، شعر خوانی، نمایش، بحث و گفتگو، نمایشگاه عکس و نقاشی؛ همه‌ی این‌ها می‌توانند مجموعه‌ی بزرگی از هنرمندان را در بر داشته باشند که کارنامه فعالیت‌های جشنواره از آن‌ها شکل گرفته است. ابراهیم مکی، بهمن فرسی، عزیزالله بهادری، پروانه سلطانی، صدرالدین زاهد، کاظم شهریاری، اصغر نصرتی، سودابه فرخ‌نیا، منوچهر رادین، نیلوفر بیضایی،

- * کنترباس (پاتریک سوسکیند)، کارگردان احمد نیک‌آذر
- * دو نمایش عروسی و ابولهول (آنتوان چخوف)، کارگردان پرویز برید
- * توراندخت، شاهزاده خانم سرخپوش (بر اساس هفت پیکر نظامی)، نویسنده و کارگردان ایرج زهری
- * سه نمایش کوتاه از ایرج پزشک‌زاد، کارگردان قدرت‌اله شروین
- * سه نظر در باره یک مرگ (متن مینا اسدی)، تنظیم نمایشی و کارگردان نیلوفر بیضایی.
- * الدوز و کلاغ‌ها و عروسک سخن‌گو (صمد بهرنگی)، کارگردان فتنه

سال‌های ۲۰۰۲ و ۲۰۰۳ جشنواره تاتر ایرانی هامبورگ برگزار نمی‌شود. برای یافتن دلیلی، ذهن به همه طرف می‌رود. می‌دانیم که در سال‌های اخیر و بخصوص بعد از سال ۲۰۰۰، کمک‌های مادی دولتی و غیر دولتی به انجمن‌ها و گردهمایی‌ها، بخصوص به فعالیت‌های گروه‌های غیر آلمانی، تقلیل یافته و بسیار اندک شده است و از آنجاییکه جشنواره در طی سال‌های برگزاریش، با اینکه از تجربه‌ی سال‌های گذشته خود به خوبی بهره گرفته و محل مناسب‌تری را برای اجراها انتخاب کرده بود ولی از نظر جذب تماشاچی بخصوص در اجراهای وسط هفته، موفق نبوده است، در نتیجه مشکلات مادی می‌تواند دلیلی برای برگزار نشدن جشنواره باشد. غیر از این باید به موضع تبعیدی فستیوال‌ها که در این سال‌ها مسئله مهم خانواده‌ی تاتر ایرانی در تبعید است نیز توجه کنیم. ایرج زهری که مشاور هنری جشنواره هامبورگ است خود از کسانی می‌باشد که در ارتباط مستقیم با ایران است و همین ارتباط می‌تواند فستیوال تاتر هامبورگ را، علاوه بر مشکلات مادی و اجرایی هم‌زمانی که دارد، مانند جشنواره ایرانی تاتر کلن که مورد تحریم گروه‌های تاتر ایرانی در تبعید قرار گرفته، دچار بحران کند و از حرکت باز دارد.

چند سالی بعد رامین یزدانی در گفتگویی دلیل این وقفه را اینچنین می‌گوید که؛ درست یک ماه بعد از "یازده سپتامبر" ششمین جشنواره برگزار می‌شد. در مدت برگزاری، پلیس طوری جشنواره را کنترل می‌کرد که احساس خوبی نداشتیم. غیر از این، بعد از تمام شدن هر جشنواره دیگر کسی از ما و جشنواره هیچ حالی نمی‌پرسید و تماسی نمی‌گرفت. کسی قدر کار ما را به درستی نمی‌دانست.

* سال ۲۰۰۴ هفتمین جشنواره‌ی تاتر ایرانی در هامبورگ

بعد از سه سال وقفه اینبار جشنواره به مناسبت دویستمین سال یادبود فریدریش شیلر، صدمین سال یادبود آنتوان چخوف و صدمین سال تولد صادق هدایت برگزار می‌شود.

رامین یزدانی همه آنچه در سخنرانی‌های سال‌های گذشته، بخصوص آنچه در پنجمین جشنواره، از وضع بد هنر و هنرمندان در ایران گفته و خود را نیز "پناهنده" معرفی کرده بود را به فراموشی می‌سپارد و هفتمین جشنواره‌ی تاتر ایرانی در هامبورگ را به "بیست و دومین فستیوال بین‌المللی تاتر فجر" ایران تقدیم می‌کند. با این سوال که بیست و دومین فستیوال تاتر فجر چه تحول ذهنی را در "پیشرفت تازه‌ی تاتر ایران" به همراه دارد. هفتمین

منوچهر نامور آزاد، محمد جلالی، شاهرخ مشکین قلم، برادران بدری، حسین افصحی و ... نام‌هایی از این مجموعه‌ی بزرگ هنرمندان هستند. یکی از برگ‌های درخشان کارنامه‌ی جشنواره تاتر و هنرهای نمایشی ایران در تبعید، بزرگداشت ابراهیم مکی استاد دانشگاه هنرهای دراماتیک و نمایشنامه نویس پرسابقه است که سال ۲۰۰۴ در پنجمین جشنواره انجام می‌پذیرد. در برنامه تجلیل از این استاد، بخشهایی از آثار او به فارسی و فرانسه خوانده شد. ابراهیم مکی از هنرمندان همیشه همراه جشنواره "گوهر مراد" محسوب می‌شود.

آشنایی با گوشه‌ای از برنامه‌های

جشنواره "گوهر مراد" در طی سال‌های ۲۰۰۴ - ۲۰۰۰

* رضا بیک ایمانوردی، نویسنده و کارگردان ابراهیم مکی
* کله سفید (ابراهیم مکی)، کارگردان اصغر نصرتی
* زندگی آه زندگی (در باره سعید سلطانیپور)، تنظیم و کارگردانی منوچهر رادین
* زهره و منوچهر، شاهرخ مشکین قلم
* اجرای متون قدیمی برنارد دیمه توسط آلن فلیک بازیگر قدیمی
* چاقو در پشت (کاوه اسماعیلی)، کارگردان نیلوفر بیضایی
* وروره جادو و ماه پیشونی، کاری از حسین افصحی
* نامه زن به پدرش، رامین یزدانی
* رویاهای آبی زنان خاکستری، نویسنده و کارگردان نیلوفر بیضایی
* اتاق روبرو، منوچهر نامور آزاد (فرانسه، فارسی و رومانی)
* گرگ‌های آن‌جا، کارگردان فرزانه ولایی (فرانسه)
* اقتباسی از شنگول و منگول و حبه انگور، کاری از فتنه مقدم
* سه نظر در باره یک مرگ (متن: مینا اسدی)، تنظیم و کارگردانی نیلوفر بیضایی.

* پرسش‌نامه، کارگردان ابراهیم مکی
* نمایش عروسکی ماهی سیاه کوچولو، کاری از برادران بدری (فرانسوی)
* چگونه می‌توان یک زن ایرانی بود؟، کاری از فتنه مقدم
* برای خال یار (نمایشی به فرانسه با آوازهای ایرانی)، فرزانه ولایی
* خاله سوسکه (کاری کمدی برای بچه‌ها)، کارگردان شاهرخ مشکین قلم
* سفر غیر ممکن (بر اساس نوشته‌های میرزا فتحعلی آخوندزاده)، کارگردان Anna COTIS (فرانسه)
* کدو قلقلی، کارگردانی و بازی فتنه (فرانسه)
* قالیچه پرنده، کارگردانی و بازی شهرزاد شاکری (فرانسه)
* ناگهان، بازیگر و کارگردان فریبرز دفتری و Fanny TANOUS (فرانسه)

* مردان و چیز (نویسنده ابراهیم مکی)، کارگردان مشکین قلم
* گم، نویسنده و کارگردان ابراهیم مکی
* دیکته (غلامحسین ساعدی)، مترجم و کارگردان حسین سلطانی (فرانسه)
* سایه‌ها، نویسنده و کارگردان احمد نیک آذر

در این سال‌ها علاوه بر اجراهای نمایشی، برنامه‌های سخنرانی و شعر و موسیقی نیز جزیی از برنامه‌های جشنواره را تشکیل می‌دهد. مانند: سخنرانی سیروس آموزگار در باره "تحول نقش محرم راز در تئاتر جهانی" و سخنرانی ستار لقایی در معرفی "قره‌العین". کاظم شهریاری، محمد جلالی و شیرین رضویان از کسانی هستند که در بخش شعرخوانی شرکت کرده‌اند. اجرای موسیقی سنتی و مدرن، طی روزهای مختلف توسط: جلال اخباری، جمشید رضایی، گروه ستاره، گروه کامیار دلیلی بر تنوع برنامه‌های جشنواره است.

۲۰۰۵ ششمین جشنواره تاتر

و هنرهای نمایشی ایران در تبعید "گوهر مراد"

در این سال جشنواره کمترین برنامه‌های تاتری خود را در طی سال‌های برگزاریش دارد. بیشتر برنامه‌ها را نمایش‌خوانی، شعرخوانی، موسیقی، نمایشگاه عکس و نقاشی تشکیل می‌دهد.

نیکول بری‌طر، حمید رضا جاودان، یاشار محتشم و محمد جلالی در برنامه‌های شعرخوانی شرکت دارند. همراهی موسیقی در همه قسمت‌ها و

اجرای نمایشی شعرهای جلالی به فرانسه و محتشم به فارسی و فرانسه، فضایی متفاوت‌تر از فقط شعر خوانی بوجود می‌آورد. روخوانی نمایش زندگی، عشق و اندکی خودکشی توسط منوچهر نامور آزاد نویسنده‌ی نمایش و روخوانی متن فرانسه حسن کچل همراه با موسیقی، نوشته کاظم شهریاری در بخش نمایشنامه‌خوانی اجرا می‌شوند. در طی روزهای برگزاری جشنواره، نمایشگاه عکس فرحناز جعفری (عکس‌هایی از ایران) و نقاشی‌های منوچهر نامور آزاد دایر است.

* مردها و چیز (ابراهیم مکی)، کارگردان شاهرخ مشکین قلم (فرانسه)
* سنگ نوشته گور، کاری از آناستاسیا پولینی (فرانسه)
* انسان و سیب، کاری از منوچهر نامور آزاد
* نمکی (نمایش برای کودکان)، کاری از فتنه مقدم
* روخوانی نمایش زندگی، عشق و اندکی خودکشی توسط منوچهر نامور آزاد نویسنده‌ی نمایش
* روخوانی متن فرانسه حسن کچل همراه با موسیقی، نوشته کاظم شهریاری

در ششمین جشنواره مانند سال‌های گذشته، گروه‌های فرانسوی نیز شرکت دارند. جواد دادستان در مورد دلیل شرکت گروه‌های فرانسوی در جشنواره عقیده دارد که: "هنرمندی که نسبت به مسائل جامعه حساس است و احساس مسئولیت می‌کند، برایش فرقی ندارد که در کجا زندگی می‌کند و به چه زبانی صحبت می‌کند. گروه‌های فرانسوی نیز در پی همین احساس مسئولیتی که دارند برای همدردی با هنرمندان تبعیدی ایران، در جشنواره گوهر مراد، کارهای نمایشی خود را اجرا می‌کنند."

۲۰۰۶ هفتمین جشنواره تاتر

و هنرهای نمایشی ایران در تبعید "گوهر مراد"

امسال نیز جشنواره به دلیل مشکلات مادی که دارد نمی‌تواند در یک محل مشخص و در روزهایی متوالی برگزار شود. برنامه‌های جشنواره که از اجرای نمایش، نمایشنامه‌خوانی، نمایشگاه گروهی نقاشی، شعر خوانی و موسیقی شکل گرفته در سه بخش برگزار خواهد شد.

گروهی تشکیل شده از نوازندگان ایرانی و شیلی کنسرت موسیقی دارند. کاظم شهریاری نمایشنامه سورپریز را که به فرانسه است، روخوانی می‌کند. غیر از شعرخوانی رضا بی‌شتاب و بخش‌هایی از شعرخوانی کاظم شهریاری و کابارتی که پروانه حمیدی به فارسی اجرا می‌کند، بقیه برنامه‌ها به فرانسه است.

جواد دادستان در این باره می‌گوید: "ما باید پویایی فرهنگیمان را به نمایش بگذاریم و چه بهتر که نشان دهیم به جامعه‌ای که در آن زندگی می‌کنیم علاقمندیم. فرانسوی‌هایی که در جشنواره شرکت می‌کنند به خاطر روحیه جشنواره است و در حقیقت آنها با شرکتشان می‌گویند با هنرمندان تبعیدی ایرانی همراهی و همدلی دارند. ما توانسته‌ایم جشنواره را به میان فرانسوی‌ها ببریم. اکنون نشریات تخصصی تأثیر در باره جشنواره، خبر و مطلب می‌نویسند در حالیکه تا چهار سال پیش از این صحبت‌ها نبود."

* Après l'amour، کارگردان حمید رضا جاودان (فرانسه)
* کابارت مهرجان و شوهرش رامبد، کاری از پروانه حمیدی
* کفن سیاه (سروده میرزاده عشقی)، کارگردان شاهرخ مشکین قلم (فرانسه)
* Terre Secrèt، کارگردان کاظم شهریاری (فرانسه) و ...

۲۰۰۷ هشتمین جشنواره تاتر

و هنرهای نمایشی ایران در تبعید "گوهر مراد"

در این جشنواره هم علاوه بر گروه‌های ایرانی که برنامه‌هایی به زبان فرانسه اجرا می‌کنند، گروه‌های فرانسوی نیز از شرکت‌کنندگان هستند. هم‌زمان با جشنواره نمایشگاهی از نقاشی‌های پونه جمالی اورانی و خسرو برهمندی دایر است. در بخش شعرخوانی رضا بی‌شتاب اشعاری به فارسی و در بخش روخوانی‌نمایش، شاهرخ مشکین قلم "توپ مرواری" اثر صادق هدایت را

* گروه تاتر آویش با رمنو و ژولیت و آبگوشت بزباش (برداشتی از؟) ، نویسنده و کارگردان بهروز قنبر حسینی

* نمایش موزیکال **توفان عشق خون آلود** (برداشتی از قصه‌های توفان عشق خون آلود و عشق پاک از کتاب و غ و غ ساهاب نوشته‌ی صادق هدایت) و **جنگ آقام** (برداشتی و پرداخت برای نمایشنامه از داستان کوتاه چراغ آخر نوشته‌ی صادق چوبک) ، گردآور، بازنویس، کارگردان و بازیگر فرهنگ کسرای

* اجرای رادیویی نمایش **اعلامیه** ، نویسنده و کارگردان فرهاد مجدآبادی.

این اجرای رادیویی به جای نمایش **آوای قو از توی قوطی** ، نویسنده و کارگردان فرهاد مجدآبادی که در برنامه‌های فستیوال از قبل اعلام شده بود، اجرا گردید.

بار دیگر در گوشه‌ای از آلمان یک جشنواره‌ی تاتر ایرانی پا می‌گیرد
بار دیگر از برگزار کننده و شرکت کننده زحمت خواهیم کشید تا **گسترش یابد**
به امید آنکه مانند تاتر پایدار و پویا در صحنه تاتر ایرانی در تبعید **بماند و بمانیم**

توضیح: همه‌ی نوشته‌هایی که با این فرم خط نوشته شده است عین نوشته‌ی متن و گفته‌های اصلی است
simin_matin@yahoo.de

*

تلاش بسیار، برای چه؟!

بهروز به نژاد

ابتدا که آغاز به نوشتن کردم، بهتر دیدم برای پرداختن به موضوع تئاتر، در تبعید و غربت، مسائلی را که در ارتباط مستقیم و غیرمستقیم در موفقیت و یا عدم آن است رده‌بندی کنم و یک به یک به آنها بپردازم. شمار این رده‌بندی‌ها بрахتی از بیست و پنج هم بیشتر شد! و معتقدم که چگونگی وضعیت آن از نظر جامعه‌شناسی نیاز به بررسی و تحلیل آکادمیک دارد.

از اینرو فکر کردم اکتفا کنم به بررسی نکات اساسی که البته هر یک دربرگیرنده‌ی چندین نکته است. در نگاه به شکل و شمایل تئاتر در تبعید به نکاتی می‌پردازم که طبیعتاً پایه‌ی اصلی آن تجربه‌های شخصی من است.

- * کشور میزبان و امکانات آن
- * گروه‌های نمایشی و دشواریهای کار
- * درک و برداشت هنرمند از بودن در تبعید
- * نقش وسائل ارتباط جمعی
- * عوامل بازدارنده در پیشرفت هنر نمایش
- * ضرورت داشتن مراکز فرهنگی

می‌خوانند. کاظم شهریار غیر از روخوانی نمایش، برنامه شعر و موسیقی نیز به فارسی و فرانسه دارد. موضوع سخنرانی نیلوفر بیضایی در هشتمین جشنواره؛ "هنر و سانسور. تقابل و تفاهم دو مفهوم در سایه‌ی توتالیتاریسم، با نگاهی به تئاتر و سینما در داخل و در خارج از ایران" است.

* **امر به معروف** (عزیزالله بهادری) ، کارگردان شاهرخ مشکین قلم

* **Comment peut-on être Persne?** ، کارگردان فتنه مقدم

* **بن بست ۱۳** (برداشتی آزاد از آدرس ناشناس - کریستین تیلور) ، کاری از فرحناز جعفری

* **کابارت افسانه‌های عصر ما** (مهشید امیرشاهی) ، پروانه حمیدی

* **سفر غیر ممکن** (فتحعلی آخوندزاده) ، کارگردان: آنا کوتیس

* **منطق الطیر فریدالدین عطار** ، کاری از حمید رضا جاودان به همراه موسیقی عطار ترابی.

نا گفته نماند که مشکلات صنفی و سیاسی هنرمندان و گروه‌های تاتر ایرانی و همچنین تماشاگران آن، در طی سال‌های گذشته به فرم چشم‌گیری بر درآمدهای مالی همه‌ی برنامه‌هایی که در اروپا اجرا شده و چهره‌ی تبعیدی دارند محسوس بوده است. این برنامه‌ها آن عده از هنرمندان و تماشاگران خود را که در ارتباط مستقیم و یا غیر مستقیم با ایران هستند را از دست داده‌اند. به امید آنکه **جشنواره تاتر و هنرهای نمایشی ایران در تبعید** " **گوهر مراد** " که در طی سال‌های برگزاریش مهماندار چهره‌های سرشناس تاتر ایرانی و هنرمندانی از فرانسه و دیگر کشورها بوده و همچنین محلی برای معرفی و شناساندن هنرمندان جوان تبعیدی نیز به حساب می‌آید، تحت تاثیر مشکلات مالی خود قرار نگیرد و همیشه بتواند نه به دلیل شرایط بلکه در پی اهداف خود برنامه ریزی کند.

جشنواره تاتر ایرانی هایدلبرگ

* **سال ۲۰۰۷ اولین جشنواره تاتر ایرانی هایدلبرگ** به همت غلامرضا آل‌بویه از کانون فرهنگی بویه با کمک‌های مادی و معنوی دکتر وورتزner شهردار هایدلبرگ، اداره‌ی فرهنگ و انجمن تاتر آزاد این شهر برپا گردید.

آل‌بویه در سخنان افتتاحیه جشنواره گفت: "امروزه هنر در کلیت خود دارای جایگاه وسعت‌تری است، خاصه هنگامی که هنر از دریچه‌ی نگاه مهاجران و تبعیدیان تعریف شود. گسترده کارکرد هنر در میان مهاجران و تبعیدیان در امیدواری به زندگی و مقاومت در بنای زندگی بهتر دارای اهمیت مضاعف است. هنر، و به خصوص هنر تاتر که به طرز بی‌نظیری یک کار جمعی پرنشاط است این ویژگی را نیز دارد که زندگی مهاجران و تبعیدیان را از فرو غلتیدن به موضوعات تنش‌زا، مجادله‌آمیز و جدایی افکن دور سازد.

... یقین دارم همه هنرمندان تاتر با کار در صحنه و اجرا زنده‌اند. پس، بار دیگر، و این بار در همایشی سه روزه در شهر هایدلبرگ ما هنرمندان تاتر گرد هم آمده‌ایم تا با نمایش همبستگی به زبان هنر، بودن خود را به همگان اعلام کنیم، از این رو باید گفت: ما هستیم، چون تاتر هست.

دوستان گرامی، نخستین جشنواره تاتر ایرانی شهر هایدلبرگ در پی همین ضرورت‌ها و انگیزه‌ها پی‌افکنده شد. اما پیگیری و اجرا و ادامه آن با همه است، با همه عاشقان هنر و تلاشگران صحنه مقدس نمایش.

در هر راهی ممکن است یکی یا چند نفر پیشگام و آغازگر باشند اما ادامه آن توسط چند نفر ناممکن است و به خیل دلسوزان و کوشندگان بسیاری، نیازمند است. برای همایشی مستقل و سربلند می‌بایست همه در کنار هم باشیم و این ضرورت زندگی خلاقه به ویژه زندگی هنر تاتر است."

جشنواره‌ی تاتر ایرانی هایدلبرگ با شش اجرای نمایشی و دو برنامه‌ی موسیقی و یک برنامه‌ی شعرخوانی اولین سال فعالیت خود را پشت‌سر گذاشت با این امید که سال آینده با برنامه‌ی پربارتی به فعالیت خود ادامه دهد.

* **گروه تاتر بویه با زنی پشت پرده** (برداشتی از مضرات دخانیات آنتوان چخوف) ، نویسنده و کارگردان غلامرضا آل‌بویه، (آلمانی)

* **گروه تاتر همگان با مرثیه‌ای برای شکسپیر** (پرداختی بر قصه‌ی شهرزاد رشید) ، نویسنده و کارگردان منوچهر رادین

* **سایه‌ها** ، نویسنده و کارگردان احمد نیک‌آذر